

skole derved, at den private Skole naturligvis er lidt mere bevægelig i Retning af at prøve nyt paa Undervisningens Omraade, end den offentlige Skole kan det. Den højtærede Minister mente, at det ikke var noget at fremhæve som et lysende Eksempel, at den kommunale Efterskole i Aarhus havde 300 Elever; jeg skulde maaske have sagt, at det alt sammen er kvindelige Elever, for de mandlige Elever i Overgangsalderen er der saa mange Steder, hvor de kan faa deres Ungdomsuddannelse, der er Handelsskoler, tekniske Skoler og forskellige andre Skoler, baade Dag- og Aftenskoler, der er derfor størst Trang til den Undervisning, den kommunale Efterskole giver, blandt kvindelige Elever. Jeg kan for Resten godt indrømme, at et Elevtal paa 300 i en By som Aarhus naturligvis ikke er imponerende, men det, der er det gode ved denne Skole og ved andre kommunale Efterskoler, hvor det samme er Tilfældet, er, at disse Elever har meldt sig frit, og de har endogsaa betalt et lille Beløb som Indskrivningspenge, ikke just fordi man gerne vilde berøve dem de Smaapenge, der er Tale om, men fordi man mente, at naar de selv havde betalt en lille Smule til selve Skolens Gang, hjalp det til, at de ogsaa vilde prøve at drage den størst mulige Nytte af Undervisningen. Og det glæder mig at kunne sige, at hvert Foraar, naar Elevernes Arbejder har været udstillet, og vi har set Forskellen mellem det, de kunde om Efteraaret, og det, de kunde om Foraaret, er det blevet bekræftet, at der er gjort et godt Arbejde baade fra de Læreres Side, som har været de ledende, og fra Elevernes Side, som har udvist stor Flid. Jeg maa tilstaa, at det tillægger jeg større Betydning end at komme ind paa den tvungne Efterskole over det hele Land, for det vil saa let føre til, at Tallet paa disse Skolers Elever bliver stort, men den Fremgang, de vil komme til at gøre i denne Skole, vil blive betydelig mindre, fordi der altid under saadanne Forhold vil være en Del Elever, som holder tilbage, og som gør, at der ikke kan naas saa godt et Maal. Jeg tror derfor ikke, vi skal være saa sængstelige, hvis Tilslutningen i Begyndelsen ikke er saa overvældende stor, men glæde os over, at naar Resultatet er godt, vil med Aarene Elever i større Tal melde sig til denne Skole. Og det forekommer mig, at naar vi ser ud over vort Land og ser paa den Indflydelse, som de frie Skoler har haft — ikke blot dem for Børn alene, men ogsaa Skolerne for Ungdommen, som Ungdommen frit søger hen til —, kan vi

ogsaa dør sige, at i Forhold til hele Landets Ungdom er det maaske et forholdsvist lille Tal, der har besøgt disse Skoler, men Skolen har haft en god Indflydelse paa dem, saaledes at de, naar de er kommet hjem, har formaaet at præge Livet i den Ægn, hvor de hørte hjemme. Derved har denne frie Skole i Virkeligheden øvet en langt større Indflydelse, end man, naar man kun tager Hensyn til Statistik og Tallene, kan se.

Jeg skal endnu gøre et Par Smaa-bemærkninger vedrørende den private Real- og Mellemskole. Jeg skal ikke komme ind paa at omtale Nedsættelsen — det kan vi altid tale om —, men jeg skal sige dette, at det glæder mig, at der er Røster fra de tre Partier her, som har talt denne Skoles Sag, og naar denne Skole har en berettiget Plads, gaar jeg ogsaa ud fra, at man fra Lovgivningsmagtens Side vil gøre det muligt for den at eksistere. Lovgivningsmagten vil ikke glemme, at Forældrene selv bringer et betydeligt Offer for at faa deres Børn derhen. Og dør maa jeg sige, at det er ikke alene Overklassens Børn, der kommer der — det kan jo være noget forskelligt, jeg vil saamænd gerne tro, at der er Pigeskoler her og dør, hvor Eleverne væsentlig kommer fra Overklassehjem —, men det er sikkert, at der er en Mangfoldighed af disse Skoler, hvor der kommer Børn baade fra Gaardmandshjem, fra Tjenestemandshjem, fra Arbejder- og fra Husmandshjem. Det kan jeg tale med om, fordi jeg selv har med en Skole at gøre, hvor det i høj Grad er Tilfældet, og hvor Forældrene yder deres Skolepenge ikke af deres Overflod, men fordi de mener, at de derved gør det bedste for deres Børn, og det er saa vist ikke Standshovmod, der bevæger mange af disse Forældre dertil.

Undervisningsministeren var saa elskværdig at gøre en Indrømmelse overfor Ministeren. Den højtærede Minister har Ret i, at Afstanden mellem Støtten til Skolerne bevæger sig mellem et mindre og et større Tal end dem, jeg nævnte. Men jeg vil saa tilføje, at dette Gennemsnitstal tror jeg ikke er saa meget værd, som det kunde se ud til, idet det nemlig er fremkommet derved, saa vidt jeg kan skønne da, at man har taget Understøttelsen og derindi divideret Antallet af Elever i Realklasserne og Mellemskolen eller Præliminærklasserne, hvor man har Præliminæreksamen, og saaledes fundet Understøttelsen pr. Elev. Men vi skal huske paa, at de allerfleste af disse Skoler